

რომელსაც პოლიცია იყენებს, საკმაოდ კონცენტრირებულია და მას რამდენიმე მსხვილი საერთაშორისო კომპანია აკონტროლებს.

განვითარებული ქვეყნების (აშშ, ევროპა, კანადა) საპოლიციო ძალები ძირითადად იყენებენ არალეტალურ საშუალებებს (Less-Lethal munitions), რომლებიც ცნობილია მათი ბრენდული სახელებით.

წამყვანი მწარმოებლები და პროდუქციის დასახელებები

სამი ყველაზე მსხვილი და ცნობილი მწარმოებელი, რომლებიც ამარაგებენ მსოფლიოს წამყვან პოლიციურ სტრუქტურებს, არიან:

1. Safariland Group (აშშ)

- ეს არის ერთ-ერთი უმსხვილესი კონგლომერატი სამართალდამცავი აღჭურვილობის ბაზარზე.
- პროდუქციის დასახელებები:**
 - Defense Technology (DT):** ამ ბრენდის ქვეშ Safariland აწარმოებს ცრემლსადენი გაზის (CS/CN) და კვამლის სხვადასხვა სახის ყუმბარებს, ასევე გამაღიზიანებელ საშუალებებს, რომლებიც გამოიყენება მასობრივი წესრიგის აღსადგენად.
 - First Defense:** ამ სახელით გამოდის OC (წიწაკის სპრეის) სხვადასხვა ფორმატი: აეროზოლური სპრეები ინდივიდუალური გამოყენებისთვის და უფრო დიდი ზომის დისპერსიული სისტემები.

2. Combined Systems, Inc. (CSI) (აშშ)

- CSI არის კიდევ ერთი წამყვანი ამერიკული კომპანია, რომელიც სპეციალიზებულია წესრიგის აღმდგენი საშუალებების წარმოებაზე.
- პროდუქციის დასახელებები:**
 - CS Tear Gas Munitions:** ცნობილია მათი ფართო ასორტიმენტით ცრემლსადენი გაზის (CS) ყუმბარებისა და გამშვები ჭურვების სახით, რომლებიც გამოიყენება აქციების დასაშლელად.
 - Smoke and Pyrotechnic Devices:** ისინი ასევე აწარმოებენ კვამლის გენერატორებს და სხვა პიროტექნიკურ საშუალებებს.

3. NonLethal Technologies (NLT) (აშშ)

- ეს კომპანია უზრუნველყოფს სამართალდამცავი ორგანოების სრულ სპექტრს არალეტალური საშუალებებით.
 - პროდუქციის დასახელებები:**
 - Less-Lethal Launchers and Projectiles:** აწარმოებენ როგორც ქიმიურ, ისე კინეტიკურ (რეზინის ტყვიები) საშუალებებს, მათ შორის ცრემლსადენი გაზის შემცველ ჭურვებს.
 - OC Spray Products:** NLT-ს აქვს OC სპრეის ხაზები, რომლებიც აკმაყოფილებენ აშშ-ის პოლიციის დეპარტამენტების სტანდარტებს.
-

EU ევროპული ბაზარი

მიუხედავად იმისა, რომ ამერიკული კომპანიები დომინირებენ, ევროპაშიც არსებობს მწარმოებლები, რომლებიც ამარაგებენ ევროკავშირის წევრი ქვეყნების პოლიციურ ძალებს, თუმცა ხშირად უფრო მკაცრი ექსპორტის კონტროლის ქვეშ არიან.

- მაგალითად, **Diehl Defence** (გერმანია) და სხვა ევროპული თავდაცვითი კომპანიები ზოგჯერ აწარმოებენ ან აწვდიან პოლიციისთვის განკუთვნილ სპეციალიზებულ საშუალებებს, თუმცა ამერიკული ბრენდები უფრო გლობალური მასშტაბით არიან ცნობილი არალეიტალური ქიმიური საშუალებების კუთხით.

მარეგულირებელი კონტროლი

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ამ პროდუქტების ექსპორტი და გაყიდვა ხშირად რეგულირდება საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და ეროვნული კანონმდებლობით, რათა თავიდან იქნას აცილებული მათი გამოყენება ადამიანის უფლებების მასობრივი დარღვევის შემთხვევებში.

მაგალითად, ევროკავშირს აქვს სპეციალური რეგულაციები "წამების იარაღების" ექსპორტზე, რაც მოიცავს არალეიტალური საშუალებების კონკრეტულ ტიპებსაც.

გაინტერესებთ თუ არა კონკრეტულად რას ნიშნავს **OC** და **CS** ქიმიური თვალსაზრისით და რა განსხვავებაა მათ ზემოქმედების ხარისხში?

ეს ძალიან პრაქტიკული და მნიშვნელოვანი კითხვაა, რადგან ვადაგასულმა ქიმიურმა საშუალებებმა შეიძლება გამოიწვიოს არაპროგნოზირებადი ან შემცირებული ეფექტი.

საერთოდ, ქიმიური საშუალებების (ცრემლსადენი გაზი, წიწაკის სპრეი) **ვარგისიანობის ვადა** დამოკიდებულია მათ ტიპზე, შემადგენლობაზე და შენახვის პირობებზე, მაგრამ არსებობს საშუალო მაჩვენებლები.

საშუალო ვარგისიანობის ვადა

1. წიწაკის სპრეი (OC Spray)

- **საშუალო ვადა: 3-დან 5 წლამდე.**
- **მიზეზი:** წიწაკის სპრეი არის აეროზოლური კონტეინერში, სადაც აქტიური ინგრედიენტი (ოლეორეზინ კაპსიკუმი) შერეულია გამხსნელთან და წნევით მომუშავე აირთან. დროთა განმავლობაში, **წნევა** კონტეინერში შეიძლება შემცირდეს, რაც გავლენას მოახდენს სპრეის მანძილზე და ეფექტურობაზე. თავად OC ქიმიური შემადგენლობა საკმაოდ სტაბილურია.

- **რეკომენდაცია:** წამყვანი მწარმოებლები (როგორიცაა Safariland) ხშირად უთითებენ 4-წლიან ვადას.

2. ცრემლსადენი გაზი (CS/CN Munitions)

- **საშუალო ვადა:** 4-დან 7 წლამდე.
- **მიზეზი:** ცრემლსადენი გაზის საშუალებები (ყუმბარები, ჭურვები) შეიცავს მყარ ან ფხვნილისებრ აქტიურ ნივთიერებას, რომელიც **გამომუშავდება თერმული რეაქციის ან აფეთქების შედეგად**.
 - ვადაგასულ პროდუქტში, **პიროტექნიკურმა მუხტმა** (რომელიც წვავს ქიმიურ ნივთიერებას) შეიძლება დაკარგოს თავისი სიმძლავრე, რამაც გამოიწვიოს **ნაკლებად ეფექტური დისპერსია** ან, უარეს შემთხვევაში, **ჩავარდნა** (არასრული წვა).
 - ხანგრძლივი შენახვისას, ტენიანობამ შეიძლება შეაღწიოს და შეცვალოს ქიმიური აგენტის მდგომარეობა.

⚠ რისკები ვადაგასული საშუალებების გამოყენებისას

განვითარებული ქვეყნების საპოლიციო ძალები იცავენ მკაცრ პროტოკოლებს, რომლის მიხედვითაც ვადაგასული საშუალებები უნდა იქნას **გაუვნებელყოფილი** და **განადგურებული**.

ვადაგასული საშუალების გამოყენებამ შეიძლება გამოიწვიოს:

1. **შემცირებული ეფექტურობა:** გაზის ან სპრეის არასაკმარისი კონცენტრაცია, რაც ვერ უზრუნველყოფს დისპერსიულ ეფექტს.
2. **არაპროგნოზირებადი ეფექტი:** პიროტექნიკური მუხტის არასწორად მუშაობამ შესაძლოა გამოიწვიოს ნივთიერების გაფრქვევა უჩვეულო ტრაექტორიით ან ახლო მანძილზე.
3. **უსაფრთხოების რისკი:** ზოგიერთი ვადაგასული პიროტექნიკური საშუალება შეიძლება უფრო არასტაბილური გახდეს.

მოკლედ რომ ვთქვათ: საუკეთესო პრაქტიკა არის პროდუქციის მუდმივი განახლება, რათა თავიდან იქნას აცილებული ნებისმიერი რისკი, რომელიც დაკავშირებულია შემცირებულ ეფექტურობასთან ან უსაფრთხოების პრობლემებთან.

გაქვთ თუ არა შეკითხვები ამ ქიმიური საშუალებების შენახვის კონკრეტულ მოთხოვნებთან დაკავშირებით (ტემპერატურა, ტენიანობა)?